

Рахманов М.А.,
студент гр. Юм-31 юридичного факультету
Сумського державного університету

Резнік О.М.,
к.ю.н., старший викладач кафедри АГПФЕБ
Сумського державного університету

ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ В СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Органи, які регулюють і контролюють процес здійснення зовнішньоекономічної діяльності в Україні відведена важлива роль. Захист інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності здійснюється державою, в особі її вищого органу – Верховної Ради України, органів управління, судовою владою.

Згідно чинного законодавства до органів, які здійснюють державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні відносяться:

1. Верховна Рада України до компетенції якої належить:

- а) прийняття, зміна та скасування законів, що стосуються зовнішньоекономічної діяльності;
- б) затвердження головних напрямів зовнішньоекономічної політики України;
- в) розгляд, затвердження та зміна структури органів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- г) укладання міжнародних договорів України відповідно до законів України про міжнародні договори України та приведення чинного законодавства України у відповідність з правилами, встановленими цими договорами;
- д) затвердження нормативів обов'язкового розподілу валютної виручки державі та місцевим Радам народних депутатів України, ставок та умов оподаткування, митного тарифу, митних зборів та митних процедур України при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності [1].

2. Кабінет Міністрів України як вищий державний орган виконавчої влади в Україні у межах наданої йому законодавством компетенції:

- а) вживає заходів до здійснення зовнішньоекономічної політики України відповідно до законів України;
- б) здійснює координацію діяльності міністерств, державних комітетів та відомств України по регулюванню зовнішньоекономічної діяльності; координує роботу торговельних представництв України в іноземних державах;

- в) приймає нормативні акти управління з питань зовнішньоекономічної діяльності у випадках, передбачених законами України;
- г) проводить переговори і укладає міжурядові договори України з питань зовнішньоекономічної діяльності у випадках, передбачених законами України про міжнародні договори України, забезпечує виконання міжнародних договорів України з питань зовнішньоекономічної діяльності всіма державними органами управління, підпорядкованими Кабінету Міністрів України, та залучає до їх виконання інші суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності на договірних засадах;
- д) відповідно до своєї компетенції, визначеної законами України, вносить на розгляд Верховної Ради України пропозиції про систему міністерств, державних комітетів і відомств – органів оперативного державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, повноваження яких не можуть бути вищими за повноваження Кабінету Міністрів України, які вона має згідно з законами України;
- ж) забезпечує складання платіжного балансу, зведеного валютного плану України;
- з) здійснює заходи щодо забезпечення раціонального використання коштів Державного валютного фонду України;
- і) забезпечує виконання рішень Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй з питань зовнішньоекономічної діяльності [1].

3. Національний банк України як регуляторний орган у сфері зовнішньоекономічної діяльності:

- а) здійснює зберігання і використання золотовалютного резерву України та інших державних коштовностей, які забезпечують платоспроможність України;
- б) представляє інтереси України у відносинах з центральними банками інших держав, міжнародними банками та іншими фінансово-кредитними установами та укладає відповідні міжбанківські угоди;
- в) регулює курс національної валюти України до грошових одиниць інших держав;
- г) здійснює облік і розрахунки по наданих і одержаних державних кредитах і позиках, провадить операції з централізованими валютними ресурсами, які виділяються з Державного валютного фонду України у розпорядження Національного банку України;
- д) виступає гарантом кредитів, що надаються суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності іноземними банками, фінансовими та іншими міжнародними організаціями під заставу Державного валютного фонду та іншого державного майна України;

ж) здійснює інші функції відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» [2] та інших законів України;

4. Центральний орган виконавчої влади з питань економічної політики, яким є Міністерство економіки України:

а) забезпечує проведення єдиної зовнішньоекономічної політики при здійсненні суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності виходу на зовнішній ринок, координацію їх зовнішньоекономічної діяльності, в тому числі відповідно до міжнародних договорів України;

б) здійснює контроль за додержанням всіма суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності чинних законів України та умов міжнародних договорів України;

в) проводить антидемпінгові, антисубсидійні та спеціальні розслідування у порядку, визначеному законами України;

г) виконує інші функції відповідно до законодавства України.

5. Міністерство доходів і зборів України та його підрозділи:

а) здійснюють митний контроль в Україні згідно з чинними законами України.

6. Антимонопольний комітет України:

а) здійснює контроль за додержанням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності законодавства про захист економічної конкуренції.

7. Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі в межах наданої їй компетенції:

а) здійснює оперативне державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні відповідно до законодавства України;

б) приймає рішення про порушення і проведення антидемпінгових, антисубсидійних або спеціальних розслідувань та застосування антидемпінгових, компенсаційних або спеціальних заходів [1].

До органів управління зовнішньоекономічною діяльністю на місцевому рівні належать:

а) місцеві Ради народних депутатів та їх виконавчі і розпорядчі органи;

б) територіальні підрозділи (відділення) органів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності України.

Компетенція органів місцевого самоврядування та їх виконавчих органів визначається Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [2] та Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» [3]. Нормативні акти органів місцевого самоврядування та їх виконавчих органів стосовно регулювання зовнішньоекономічної діяльності приймаються тільки у випадках, прямо передбачених законами України.

Органи місцевого самоврядування та їх виконавчі органи діють як суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності лише через створені ними зовнішньоекономічні комерційні організації, які мають статус юридичної особи України.

Вищий господарський суд України здійснює захист суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності при виникненні спорів, шляхом надання консультацій та юридичної допомоги національним суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності, а також відносин з судами інших держав, особи яких є суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в Україні. До судового захисту суб'єктів цієї діяльності відноситься також і міжнародний суд.

Здійснюючи контрольні функції щодо проведення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, контролюючі органи перевіряють як суб'єкти ЗЕД, ведуть бухгалтерський та оперативний облік зовнішньоекономічних операцій, а також статистичну звітність.

Отже, загальна система державного контролю зовнішньоекономічної діяльності визначається не лише через множину чинників впливу, а й через множину можливих реакцій на такі впливи. На кожний державний орган покладені відповідні функції по регулюванню та контролю за діяльністю суб'єктів господарювання в сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Враховуючи вищевикладене можна стверджувати, що чітка робота всіх державних органів, які регулюють і контролюють діяльність в сфері ЗЕД є запорукою стабільної роботи та розвитку всіх суб'єктів господарювання в сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Література

1. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-ХІІ / Верховна Рада України. – 1991. – №29.
2. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-ІІІ [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T002121.html
3. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Z970280.html

Рахманов, М.А. Характеристика та повноваження органів в сфері зовнішньоекономічної діяльності в Україні [Текст] / М.А. Рахманов, О.М. Рєзнік // Актуальні проблеми юридичної науки на шляху сучасної розбудови держави і суспільства : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 5-7 червня 2014 р. / Ред.кол.: В.С. Венедіктов, А.М. Куліш, М.М. Бурбика; За ред.: В.С. Венедіктова, А.М. Куліша. - Суми : СумДУ, 2014. - С. 64-68.